
**12.00.09 УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА,
ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА**

Мавланов Камолiddин Тўйчиевич,

Тошкент давлат юридик университети
Жиноят-процессуал ҳуқуқи ва
криминалистика кафедраси ўқитувчиси

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2019-4-12>

**ПРОЦЕССУАЛ МУДДАТЛАРНИ ҲИСОБЛАШ ТАРТИБИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ**

Аннотация: Мақолада жиноят ишени судгача юриетишда мавжуд процессуал муддатларни қискартириш ва дифференциация қилиш муаммолари муҳокама қилинган. Шунингдек, амалдаги жиноят-процессуал қонунчиликни такомиллаштириш юзасидан таклифлар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: муддат, терговга қадар текширув, дастлабки тергов, концепция, далил.

Мавланов Камолiddин Тўйчиевич,

Преподаватель кафедры Уголовно-
Процессуального права и криминалистики
Ташкентского государственного
юридического университета

**IMPROVING OF THE ORDER OF CALCULATION OF PROCESS
TERMS**

Аннотация: В статье обсуждаются проблемы дифференциации и сокращения процессуальных сроков досудебного производства по уголовным делам. Разработаны предложения по совершенствованию норм действующего уголовно-процессуального законодательства.

Ключевые слова: срок, доследственная проверка, предварительное следствие, концепция, доказательство.

Mavlanov Kamoliddin Tuychievich,

Teacher at Department of Criminal
Procedure Law and Criminalistics
of the Tashkent State University of Law

**THE WAYS LEGALIZATION OF REVENUE FROM CRIMINAL
ACTIVITIES: ANALYSIS AND PROPOSALS**

Annotation: The article discusses the problems of differentiation and reduction of procedural terms of pre-trial criminal proceedings. Developed proposals to improve the norms of the current criminal procedure legislation.

Key words: term, pre-investigation check, preliminary investigation, concept, proof

For citation: Mavlanov Kamoliddin Tuychievich. IMPROVING OF THE ORDER OF
ALCULATION OF PROCESS TERMS. Journal of Law Research. 2019, 4 vol., issue 1, pp. 88-94

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 14.05.2018 йилдаги "Жиноят ва жиноят-процессуал қонунчилиги тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" 3723-сон Қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикасининг Жиноят ва жиноят-процессуал қонунчилигини такомиллаштириш Концепциясида процессуал муддатларни ҳисоблаб чиқиш тартибини такомиллаштириш устувор вазифалардан бири сифатида белгиланди.

Процессуал муддат вақт оралиғи бўлиб, унинг мобайнида процессуал ҳаракатлар амалга оширилиши ёки уларни амалга оширишдан тийиб туриш талаб этилиши ҳамда улар ЖПКда белгиланганлиги боис, мажбур этувчи хусусиятга эга ҳисобланади. Бундан кўринадики, муддат ҳам ҳаракат, ҳам ҳаракатсизликни тартибга солиши ҳамда императив хусусиятга эга эканлигини кўрсатади.

Муддатлар жиноят-процессуал қонунчилигимизда қатъий белгиланган бўлиб, процессуал ҳаракатларни бажариш ёки тегишли қарор қабул қилиш учун ўзбошимчалик билан узайтиришга йўл қўйилмайди [1]. Жиноят процессида муддатларга процессуал-ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи восита сифатида қараш мумкин. Бундан ташқари, улар иш юритишнинг адолатли бўлишини ҳам таъминлайди [2]. Рус олимлари Р.П.Сокол ва Т.Л.Карепановалар шахснинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоялаш кафолатларини асос қилиб олиб: "Процессуал муддатлар - бу қонунийлик ҳамда шахснинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликлари (эркинлик ва шахсий дахлсизлик, суд ҳимояси, етказилган зиёни қоплаш ҳуқуқи) ҳимоясини таъминлаш механизмида муҳим аҳамиятга эга ҳуқуқий воситадир"[3], деб ёзади. Ўзбек олимларидан М.Х.Кадырова процессуал муддат, аввало, ҳуқуқ институтларидан бири эканлигини таъкидлаб, у ҳуқуқий меъёрлар (қонун, қонуности ҳужжатлар)да акс этади ва мажбур этиш хусусиятига эга эканлигини таъкидлаб ўтган [4]. Процессуал ҳаракат ёки ҳаракатсизликнинг муайян вақт оралиғида ёки муайян муддатда амалга оширилишини аниқлаш ва жиноят-процессуал муддатга таъриф беришдан аввал унинг маъноси ва мазмун-моҳиятига эътибор қаратиш лозим.

Жиноят-процессуал қонунчиликда ишни судга қадар ва суд босқичида юритиш жараёнида процессуал муддатларни ҳисоблаб чиқиш ва уни қўллаш билан боғлиқ бир қатор муаммоли ҳолатлар сақланиб қолган. Шулардан бири жиноят ишини кўзгатиш босқичида процессуал муддатларни қисқартириш масаласидир. Кўпчилик МДХ давлатлари, шу қатори Ўзбекистон Республикасида ҳам жиноят ҳақида хабар келиб тушгач уни текшириш учун терговга қадар текширув ўтказиш тартиби мавжуд.

Унинг муддати ЖПКнинг 329-моддасига асосан, 10 суткани ташкил қилади. Алоҳида ҳолларда, терговга қадар текширув муддати суриштирувчи, терговчи ёки терговга қадар текширувни амалга оширувчи орган мансабдор шахсининг асослангандир қарорига кўра прокурор томонидан бир ойгача узайтирилиши мумкин. Бундай ҳолатларга қуйидагилар кирди:

- ўтказиш учун кўп вақт талаб қиладиган экспертиза, хизмат текшируви, тафтиш ёки бошқа текширув тайинланган бўлса;
- олис жойларда бўлган ёки чақирувга биноан ҳозир бўлишдан бўйин товлаётган шахслардан тушунтиришлар талаб қилиб олиш зарур бўлса;
- янги ҳолатлар таштар аниқланиб, уларни қўшимча тарзда текширмасдан туриб қарор қабул қилишнинг имкони бўлмаса;

- етказилган моддий зарарнинг ўрнини ихтиёрий равишда қоплаш ва (ёки) жиноят оқибатларини бартараф этиш учун Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси Махсус қисмининг тегишли моддасида белгиланган муддат ўтмаган бўлса.

Таъкидлаш лозимки, қонуннинг ушбу нормаси ҳуқуқни қўллаш амалиётида жиноят иши қўзғатиш ёки жиноят иши қўзғатишни рад қилиш масаласини ҳал қилиш мақсадида эмас, балки суриштирувчи, терговчи ва терговга қадар текширувни амалга оширувчи шахснинг ўз ҳаракатсизлигини асослаш мақсадида қўлланилади. Бир ойлик текширув натижаларига кўра, ЖПКнинг 333-моддасида кўрсатилган қарорлардан бири қабул қилинади. Қабул қилинган қарор ва материаллар назорат қилувчи прокурор томонидан ўрганиб чиқилганидан кейин жиноят ишини қўзғатишни рад қилиш ҳақидаги қарор бекор қилиниб, кўрсатилган камчиликларни бартараф қилиш учун терговга қадар текширувни ўтказган органга қайтарилади. Бу каби ҳолатлар ҳар хил сабабларга кўра бир неча марта такрорланиши, яқуний ва асосланган тарзда жиноят ишини қўзғатишни рад қилиш ёки жиноят иши қўзғатиш тўғрисида қарор қабул қилиш учун баъзан ойлар, ҳаттоки йиллар ўтади.

Жиноят ҳақидаги хабарни текширишнинг мазкур тартиби фуқароларнинг одил судловга бўлган конституциявий ҳуқуқларига путур етказиши мумкин.

Шунга кўра, ҳуқуқни қўллаш амалиётини ўрганиш ва жиноят ҳақида келиб тушган хабарларни текшириш бўйича қабул қилинган қарорлардан нечтаси назорат қилувчи прокурорлар томонидан бекор қилинганидан кейинги ўтказилган текширишлар натижасида жиноят иши қўзғатилганлиги, нечтаси бўйича бир неча марта текширишлар ўтказилганлигига қарамадан жиноят иши қўзғатиш учун асослар аниқланмаганлигини таҳлил қилиш ҳамда хабар бўйича қарор қабул қилишнинг такомиллашган механизмини ишлаб чиқиш мақсадга мувофиқ.

Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 337-моддасида жиноят ишини қўзғатишнинг қонунийлиги устидан прокурор назорати тартиби белгиланган бўлиб, унга кўра прокурор жиноят ишини қўзғатиш тўғрисидаги қарорни бекор қилишга ва иш қўзғатишни рад қилишга ҳамда жиноят ишини қўзғатишни рад қилиш тўғрисидаги қарорни бекор қилишга ва айни вақтда иш қўзғатишга ҳақлидир.

Лекин ушбу моддада прокурорнинг "жиноят ишини қўзғатишни рад қилиш тўғрисидаги қарорни бекор қилишга ва қўшимча текширув ҳаракатларини ташкиллаштириш учун тўпланган ҳужжатларни терговга қадар текширувни амалга оширган органга қайтариш" ваколати назарда тутилмаган бўлсада, ҳуқуқни қўллаш амалиёти прокурорлар томонидан асосан шу мазмундаги қарорлар қабул қилинаётганлигини кўрсатмоқда.

Шу жумладан, материаллар қўшимча текширув ҳаракатлари ўтказиш учун қайтарилган тақдирда ЖПК 329-моддаси тартибида терговга қадар текширув муддатини бир ойга қадар узайтириш мумкинлиги масаласи ҳам қонунчиликда очиқ қолган.

Жиноят ишини қўзғатиш босқичидаги яна бир муаммоли ҳолат бу терговга қадар текширувни амалга оширган орган ва суриштирув-тергов органлари томонидан битта жиноят ҳодисаси бўйича бир хил мазмундаги тергов ҳаракатларини такроран ўтказишдир.

ЖПК 329-моддасига кўра, терговга қадар текширув даврида қўшимча ҳужжатлар, тушунтиришлар талаб қилиб олиш, шунингдек шахсни ушлаб туриш,

шахсий тинтув ва олиб қўйиш, ҳодиса содир бўлган жойни кўздан кечириш, экспертиза ўтказиш, тафтиш тайинлаш, тезкор-қидирув тадбирлари ўтказиш мумкин.

Хуқуқни қўллаш амалиёти шуни кўрсатадики, кўплаб жиноят ишлари бўйича терговга қадар текширув даврида ўтказилган тергов ҳаракатлари жиноят иши қўзғатилганидан кейин суриштирувчи ёки терговчилар томонидан "ҳар хил ҳолатларнинг олдини олиш учун" такроран ўтказилади ("подстраховаться"). Ваҳоланки, бу жараёнида терговга қадар текширувда тўпланган далиллардан бошқа қўшимча далиллар тўпланмайди.

Бу баъзи ҳолатлардан жиноят ишлари бўйича ҳақиқатни тўла очишга ёрдам берса, аксарият ҳолатларда жиноят ишлари юритувида муддатларнинг чўзилишига, ортиқча овозагарчилик ва харажатлар қилишга сабаб бўлиши мумкин.

Шунга кўра, хуқуқни қўллаш амалиётини ўрганган ҳолда нечта ҳолатда жиноят иши қўзғатилганидан кейин терговга қадар текширув даврида ўтказилган тергов ҳаракатлари такроран ўтказилиб, қўшимча далиллар аниқланганлигини таҳлил қилиш ва ЖПКнинг 81-моддасини қуйидаги мазмундаги тўртинчи қисм билан тўлдириш таклиф қилинади:

"Жиноят ҳақида хабарни терговга қадар текшириш даврида ушбу Кодекс талабларига мувофиқ олинган маълумотлар ҳам далил сифатида эътироф этилади".

Хуқуқни қўллаш амалиётида фуқароларнинг эътирозларига сабаб бўлаётган муаммоли ҳолатлардан яна бири уларга жиноят ҳақида берган хабарлари қабул қилиб олинган вақтини тасдиқловчи ҳеч қандай ҳужжат тақдим қилинмаслигидир. Масалан, фуқаро томонидан унга тан жароҳати етказилганлиги тўғрисида берилган хабар ички ишлар бўлими навбатчилик қисмига 2 январь кuni келиб тушди. Мазкур хабарни қайд этиш, рўйхатга олиш ва терговга қадар текширув ҳаракатлари кимга юклатилиши тўғрисида раҳбар томонидан резолюция қўйилиши ва тегишли ижрочига келиб тушиши учун камида 2-3 кун вақт ўтиб кетаётганлигини амалиёт кўрсатмоқда. Шундай ҳолатда тегишли ижрочи томонидан терговга қадар текширув муддати хабар келиб тушган кундан эмас, балки у томонидан ижрога қабул қилиб олинган кундан ҳисобланмоқда. Фуқаро томонидан унинг аризаси ўн кунлик муддатда кўриб чиқилмаганлиги тўғрисида қилинган эътирозга терговга қадар текширувни олиб бораётган мансабдор шахс томонидан ариза иш юритувига 2-3 кун кейин олинганлиги вaж қилиб кўрсатилмоқда.

Бундан ташқари, ЖПК 330-моддасига кўра терговга қадар текширув натижалари бўйича қабул қилинадиган қарордан бири бу ариза ёки хабарни терговга тегишлилигига қараб юбориш ҳақидаги қарордир. Лекин жиноят-процессуал қонунчиликда терговга қадар текширув органи томонидан қанча муддатда ариза ёки хабарнинг ўзининг терговга тегишлилиги масаласига ойдинлик киритиши, ариза ёки хабарни кейинги қабул қилиб олган орган терговга қадар текширув муддатини қачондан ҳисоблаши масалалари очиқ қолган. Бу эса, баъзи ҳолатлардан битта аризанинг бир неча ойлар давомида бир неча терговга қадар текширув органлари орасида "сарсон" бўлишига олиб келмоқда.

Бу каби ҳолатлар нафақат бир неча терговга қадар текширув органлари битта терговга қадар текширув органининг бир неча бўлинмалари ўртасида ҳам юз бермоқда. Масалан, келиб тушган хабар ИИБ навбатчилик қисмида рўйхатга олиниб, ИИБ бошлиғи томонидан Жиноят-қидирув бўлиммаси бошлиғига ижросини таъминлаш учун топширилди. У томонидан ижро учун тезкор-ходимга

топширилган ариза, кейинчалик ИИБ Тергов бўлинмасига, кейинчалик ИИБ Хуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўлинмасига ўтиш ҳолатлари мавжуд. Шундай ҳолатларда бир неча кунлар давомида ариза юзасидан реал ишлар амалга оширилмасдан у ижродидан бу ижрочига хабарни ўтказиш орқали фуқаронинг хуқуқлари бузилиш ҳолатлари учрамоқда.

Дастлабки тергов жараёнида ҳам муддатларга амал қилиш, дастлабки терговни тўхтатиш ва қайта тиклаш жараёнида ҳам бир қанча муаммоли ҳолатлар мавжуд.

Жумладан, тергов органлари томонидан узоқ давом этадиган тафтиш тергов ҳаракати давомида гарчи ЖПК 364-моддасида бундай асос кўрсатилмаган бўлсада, жиноят иши бўйича дастлабки терговни ЖПКнинг 364-моддаси 1-банди билан тўхтатиб қўйиш ҳолатлари учрамоқда.

Бундан ташқари, ЖПКнинг 348-моддасида жиноят ишини терговга тегишлилиги бўйича ўтказиш ва 393-моддасида жиноят ишининг судловга тегишлилигига кўра ўтказилиши билан боғлиқ қоидалар акс этирилган бўлиб, аммо унда ушбу ҳаракатларни бажаришни тартибга соладиган муддатлар назардан четда қолган. Ушбу процессуал ҳаракатларнинг муайян муддат билан тартибга солинмаслиги жиноят ишини тергов қилиш ва судлов ишларининг чўзилиб кетишига олиб келиши мумкин. Шу боис, жиноят-процессуал босқичларнинг изчиллигига ва кетма-кетлигига бевосита таъсир этадиган мазкур ҳаракатлар учун қонунда оқилона муддат белгилаш мақсадга мувофиқ.

Жиноят-процессуал қонунчилигимизга мувофиқ, муддатлар соатлар, суткалар ва ойлар билан билан ҳисобланади. Шунингдек, қонунчилик муддатларни йиллар билан ҳисоблаш тартибини ҳам назарда тутган (Масалан, ЖПКнинг 500-моддасига асосан, шикоят ёки протестда оғирроқ жиноятга доир қонун моддаларини қўллаш зарурлиги, жазони кучайтириш ёки маҳкумнинг аҳволини оғирлаштирадиган бошқа ўзгаришлар назарда тутилган бўлса, суднинг айблов ҳукмини ёки ажримини (қарорини), шунингдек суднинг оқлов ҳукмини ёхуд ишни тугатиш тўғрисидаги ажримини (қарорини) кассация тартибиде қайта кўриб чиқишга улар қонуний кучга кирганидан кейин бир йил мобайнидагина йўл қўйилади). Лекин, бу ЖПКнинг 314-моддасида акс этмаган.

Хорижий давлатлар тажрибаси. МДҲга аъзо давлатлардан Белорусия ЖПКнинг 172-моддаси, Россия Федерацияси ЖПКнинг 144-моддаси, Тожикистон ЖПКнинг 145-моддаси ҳамда Қозоғистон ЖПКнинг 183-моддасида ўзгача тартиб, яъни жиноят ишини юритишга масъул давлат органларининг ҳар қандай содир этилган ёки тайёрланаётган жиноят ҳақидаги ариза ва хабарларни қабул қилиш, рўйхатга олиш, ҳал этиш мажбурияти билан бирга аризачига ариза ёки хабарнинг қачон ва ким томонидан рўйхатга олинганлигини кўрсатувчи ҳужжатни топшириши ҳам кафолатланган.

Бу қоидани миллий ЖПКмизга киритиш мақсадга мувофиқ бўлиб, унинг самараси жиноятга оид хабарнинг албатта рўйхатга олинishi ва текшириш муддатига қатъий риоя этган ҳолда ўз муддатида ҳал этилишида намоён бўлади.

Процессуал муддатлар масаласи бўйича хориж тажрибаси, жумладан Россия Федерацияси тажрибаси шуни кўрсатадики, РФ ЖПКда жиноят процессининг принципларидан бири сифатида жиноят ишлари юритувининг "оқилона муддати" принципи назарда тутилган ва унга кўра судга қадар жиноят ишини юритишда терговнинг оқилона муддати жиноят иши қўзғатилган вақтдан эмас, балки жиноят ҳақида хабар келиб тушган вақтдан бошланиши белгиланган (РФ ЖПК 6.1-моддаси, 3.1 қисми).

Терговга қадар текширув даврида миллий қонунчилигимизда кузатилаётган муаммоли ҳолатлар Россия қонунчилигида ҳам кузатилиб, бугунги кунда рус олимлари (Гаврилов Б.Я., Деришев Ю.В., Дикарев И.С., Кругликов А.П. ва бошқалар) ҳамда амалиётчилари (Кожокаръ В.В. ва бошқалар) орасида жиноят иши қўзғатишни жиноят процессининг бошқичларидан қаторидан чиқариш масаласи фаол муҳокама қилинмоқда. Бунга Европа ва МДХнинг бир қатор давлатлари (Латвия, Молдова, Украина, Қозоғистон) тажрибаси асос бўлмоқда.

Жиноят иши қўзғатишни бошқич сифатида жиноят процессидан чиқариш масаласи Беларус Республикасида ҳам фаол муҳокама қилинмоқда.

Шунингдек, Россия ва МДХ давлатлари орасида жиноят иши бўйича дастлабки терговни тўхтатишда процессуал муддатларни ҳисоблаш масалалари бўйича турли хил фикрлар илгари сурилмоқда. Жумладан, Ю.В.Даровский томонидан дастлабки терговни тўхтатишнинг жиноят-процессуал қонунчиликда белгиланган асослари қатъий бўлиб, уни кенгайтирилган тарзда талқин этиш мумкин эмаслиги илгари сурилса, бошқа муаллифлар (Элькин П.С. ва Сергеев К.А.) бошқа ҳолатлар (масалан, ўтказилиши узоқ муддат талаб қиладиган тафтиш тайинланиши) вужудга келганда ҳам дастлабки терговни тўхтатиш мумкинлигини таъкидлаган.

Шунга кўра, бугунги кунда рус қонуншунослари орасида жиноят ишларини юритишнинг оқилона муддатини жиноят процессида айбланувчи тариқасида жалб қилиниши мумкин бўлган шахс пайдо бўлган вақтдан бошлашни жорий қилган ҳолда муддатларни ҳисоблашни дифференциациялаш зарурати муҳокама қилинмоқда.

Фарб давлатлари жиноят процессуал қонунчилигига эътибор берадиган бўлсак, судгача бўлган иш юритишда турли ҳил процессуал муддатларга дуч келамиз. Масалан, АҚШда қамоққа олинганларни сақлаш муддатлари 1974 йил қабул қилинган "Суд муҳокамасини тезлаштириш" (Federal Speedy Trial Act) Федерал қонунида мустақамланган. Унга кўра, қамоқда сақлаш муддати суд жараёни бошлангунга қадар 100 кундан ошмаслиги лозим (алоҳида ҳолларда 130 кун). Яъни, бунда шахс қамоққа олингандан сўнг узоғи билан 30 кунда айблов акти тасдиқланиши лозим (жиноятнинг хусуситига қараб бу муддат яна 30 кунга узайтирилиши мумкин). Шунингдек, айблов акти тасдиқлангандан сўнг 70 кундан кечиктирмасдан суд муҳокамаси бошланиши лозим. Бу муддатларга риоя этмаслик жиноий таъқибнинг бекор бўлишига олиб келади.

АҚШда 1974 йилда қабул қилинган "Суд муҳокамасини тезлаштириш" қонунига кўра [1], агар ишда иштирок этаётган адвокат ёки прокурорнинг лоқайдлиги ёки ўз вазифасини суистемол қилиши натижасида процессуал муддатларни қўпол равишда бузилишига йўл қўйса ва бунинг натижасида айбланувчи қамоқда асоссиз равишда узоқ сақланишига сабаб бўлса, суд айбдор адвокатни унга тегишли гонорарнинг 25% миқдоридан маҳрум этиши ёхуд олинган гонорарнинг 25% миқдоридан жарима солиши назарда тутилган.

Хулоса ва таклифлар. Миллий жиноят-процессуал қонунчилик таҳлили ва хорижий тажрибадан келиб чиққан ҳолда қуйидаги хулоса ва таклифларни илгари суришимиз мумкин.

Биринчидан, терговга қадар текширув институтини тўлиқ такомиллаштириш. Бунда жиноят ҳақида келиб тушган хабарнинг қайд қилинганлигини англаувчи расмий ҳужжатни муурожаат муаллифига тақдим қилиш тартибини ишлаб чиқиш, хабарни текширув ҳаракатларини ташкил қилиш учун терговга тегишлилигига

кўра бошқа органга ўтказишнинг аниқ муддат ва тартибини белгилаш, прокурорлар томонидан жиноят ишини қўзғатишни рад қилиш қарорларини бекор қилиш ва қўшимча текширув ҳаракатларини ташкиллаштириш учун ҳужжатларни терговга қадар текширув органига юборишни процессуал-ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш, қўшимча текширув даврида муддатни узайтириш масаласини ҳуқуқий тартибга солиш каби масалаларга алоҳида эътибор қаратиш ёхуд терговга қадар текширув ва жиноят иши қўзғатиш босқичларини жиноят процесси босқичларидан чиқариш масаласини кўриб чиқиш таклиф қилинади.

Иккинчидан, терговга қадар текширув даврида ўтказилган тергов ҳаракатлари суриштирув ва тергов даврида такроран ўтказилишининг олдини олиш мақсадида ЖПКнинг 81-моддасини "жиноят ҳақида хабарни терговга қадар текшириш даврида ушбу Кодекс талабларига мувофиқ олинган маълумотлар ҳам далил сифатида эътироф этилади" мазмунидаги тўртинчи қисм билан тўлдириш мақсадга мувофиқ.

Учинчидан, жиноят ишлари терговга тегишлилигига кўра у органдан бу органга ёки судловга тегишлилигига кўра у суддан бунисига ўтказилганида муддатларни ҳисоблаш масаласини процессуал-ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш.

Тўртинчидан, жиноят иши бўйича дастлабки терговни тўхтатиш асосларини қайта кўриб чиқиш ва бунда узок вақт талаб қиладиган тафтиш ўтказилаётган вақтда жиноят ишини тўхтатиш, айбланувчи аниқланмаган ёки яширинган ва қаердалигини аниқлаб бўлмаган ҳолатларда дастлабки терговни тўхтатиш масалаларини қаратиш таклиф қилинади.

Ушбу масалаларнинг жиноят-процессуал қонунчилигида тўғри ҳал қилиниши ва мукамал ўз аксини топиши процессуал муддатларни ҳисоблаш, қисқа муддатда ҳақиқатни аниқлаш ва одил судловни рўёбга чиқариш, бу жараёнда инсон, жамият ва давлатнинг қонуний манфаатлари таъминланишига мустақкам замин яратади, деган фикрдамыз.

Иқтибослар/Сноски/References:

1. Хатмуллин К.Ю. Правовая природа процессуальных сроков в уголовном судопроизводстве. <http://cyberleninka.ru> (Xatmullin K.Yu. The legal nature of the procedural terms in criminal proceedings. <http://cyberleninka.ru>)

2. Сокол Р.П. Процессуальные сроки в судебных стадиях уголовного судопроизводства Российской Федерации: правовая регламентация и процессуальные особенности. Автореферат. дисс.канд. юрид. наук. - Владимир, 2008, -С.3-4. (Sokol R.P. Procedural terms in the judicial stages of criminal proceedings in Russian Federation: legal regulation and procedural peculiarities. Abstract Diss ... Cand. legal sciences. - Vladimir, 2008, pages 3-4.)

3. Кадырова М.Х. Жиноят-процессуал муддатларни такомиллаштириш: зарурият ва имкониятлар. Ю.ф.н олиш учун ёзилган дисс. - Т:2011. Б.23. (Kadirova M.X. Perfection of criminal procedural terms: necessity and opportunities. Diss ... Cand. legal sciences. - T:2011. page 23.)

4. Kerry J. Eudy, JD, PhD. Speedy Trial Act of 1974. <http://www.jaapl.org/content/35/3/393.full>